

CORNELIU CRĂCIUN

**CULEGERE
DE TEXTE LITERARE
ȘI NONLITERARE,
DE EXERCIȚII, JOCURI ȘI GLUME
PENTRU ELEVII CLASELOR I-IV**

Ediția a III-a

Editura EMIA,
2019

CLASA I	5
Vasile ALECSANDRI - PRIMĂVARA	5
RIDICHEA	5
Paulina POPA - CÂNTEC PENRU MAMA	6
Ion PAS - PUIȘORUL ȘI VULPEA	6
Ion PAS - DUPĂ FAPTĂ ȘI RĂSPLATĂ	7
Mircea POP - UN NAS DE CIOCOLATĂ	8
Elena FARAGO - PUII MAMEI, PUI, PUI, PUI	8
CĂSUȚA DIN OALA DE LUT	9
ȚĂRANUL ȘI URSUL	11
Lev Tolstoi - VULPEA ȘI COCORUL	11
EXERCIȚII ȘI JOCURI	12
Decsi IMRE - NUCA	15
POVEȘTEA CU MOTANUL ȘI COCOȘUL	15
Constantin CUBLEȘAN - MICA ȘCOLĂRIȚĂ	17
Mircea POP - CUCUL	17
JUPĂNUL MOTAN	18
Evgheni CEARUȘIN - PUII DE VULPE	20
Mircea SÎNTIMBREANU - RISIPITORUL	21
GLUME	22
Mircea POP - COVORUL	23
Evgheni CEARUȘIN - PĂȚANIA LUI TOMUȚ	24
COTOȘMAN-NĂZDRĂVAN, ȚAPUL ȘI BERBECUL	25
EXERCIȚII ȘI JOCURI	27
Otilia CAZIMIR - UN CĂMIN DE PĂSĂRELE	29
Otilia CAZIMIR - PUIȘORUL CAFENIU	29
Tudor ARGHEZI - ZDREANȚĂ	30
St. O. IOSIF - CÂNTEC DE PRIMĂVARĂ	30
Vladimir MAIAKOVSKI - CE E BINE, CE E RĂU	31
Czeslaw JANCZARSKI - OBICEIURI BUNE	31
Victor SIVETIDIS - LOCUL CEL MAI BUN	32
Otilia CAZIMIR - UITE, VINE MOȘ CRĂCIUN!	32
Ion ISTRATI - OUL NĂZDRĂVAN	33
O, CĂPIȚĂ - COLIBA IEPURĂȘULUI	34
Lev TOLSTOI - STÂNCUȚA ȘI ULCIORUL	37
Elena FARAGO - MOTANUL PEDEPSIT	38
Elena FARAGO - pedeapsa mâtei	38
Frații GRIMM - SCUFIȚA ROȘIE	38
Lev TOLSTOI - SÂMBURELE	41
Frații GRIMM - VULPEA ȘI PISICA	42
Emil GÎRLEANU - FRICOSUL	43
GLUME	44
 CLASA A II-A	 46
Călin GRUIA - CIUBOȚELELE OGARULUI	46
Din Povești arabe (repostite de Adriana LĂZĂRESCU) - CĂMILA ȘI FURNICA	49
Eugen JIANU - ȚEPELUȘ-ARICIUL	50

Otilia CAZIMIR - CÂNTECUL PIȚIGOIULUI	54
COPIII ȘI IEPURAȘUL DE PAȘTI	54
George TOPÎRCEANU - CĂȚI CA VOI!	55
Paulina POPA - VINO, PRIMĂVARĂ!	56
G. SKREBIŢKI - CEI PATRU PICTORI	56
EXERCIȚII ȘI JOCURI	57
VULPILE, LUPUL ȘI URSUL	59
Tudor ARGHEZI - O FURNICĂ	60
DECSI Imre - CEL MAI PUTERNIC	61
Tudor ARGHEZI - TÂLHARUL PEDEPSIT	61
St. O. IOSIF - BUNICA	62
George COȘBUC - CÂNTEC	62
St. O. IOSIF - CÂNTEC DE LEAGĂN	63
MICA PUBLICITATE	63
IOAN CORVIN	64
Kornei CIUKOVSKI - DOCTORUL AUMĂDOARE	64
BENEDEK Elek - BÂRLOGUL VORBITOR	67
GLUME	68
Lev TOLSTOI - LUPUL ȘI VEVERIȚA	70
Lev TOLSTOI - MINCINOSUL	70
Lev TOLSTOI - FURNICA ȘI PORUMBIȚA	71
JANOS ȘI GÂSCA FRIPTĂ	71
Igor AKIMUȘKIN - PASĂREA-CROITOR	72
Lev TOLSTOI - TATĂL ȘI FECIORII	72
Lev TOLSTOI - ȚĂRANUL ȘI DUHUL APELOR	73
EXERCIȚII ȘI JOCURI	74
CU RĂTUȘCA LA DRUM	76
Lucienne ERVILLE - ȘTRENGĂREL, PISOIAȘUL MITITEL	77
Paulina POPA - MARIA LA BUNICI	80
Elena FARAGO - NELU	82
M. PRIȘVIN - COPIII ȘI RĂTUȘTELE	82
Frații GRIMM - MUZICANȚII DIN BREMA	83
Ion CREANGĂ - URSUL PĂCĂLIT DE VULPE	87
Petre ISPIRESCU - ARICIUL ȘI VULPEA	88
Elena FARAGO - VRĂBIILE	91
Frații GRIMM - VULPEA ȘI GÂȘTELE	91
Frații GRIMM - CUM A LUAT CUNOȘȚINȚĂ LUPUL DE VOINICIA OMULUI	92
Vitali BIANKI - COLINA ROȘIE	94
H. Cr. ANDERSEN - GHIOCCELUL	96
GLUME	99
Eugen JIANU - BUBURUZA	99
Ion CREANGĂ - CAPRA CU TREI IEZI	101
EXERCIȚII ȘI JOCURI	108
K. UȘINSKI - COPIII DIN CRÂNG	109
Aleksei TOLSTOI - CHEIȚA DE AUR SAU AVENTURILE LUI BURATTINO	111

CLASA A III-A 120

Mihai EMINESCU - SOMNOROASE PĂSĂRELE	120
Anton PANN - ÎNVĂȚĂTURA DATĂ RĂU SE SPARGE ÎN CAPUL TĂU	120
Paulina POPA - IARNA	121
EXERCIȚII ȘI JOCURI	122
Mihail SADOVEANU - FĂT FRUMOS MĂZĂREAN	124

Gellu NAUM - APOLODOR, UN PINGUIN CĂLĂTOR	127
VULPEA DIN FĂNTÂNĂ - Poveste populară maghiară	128
Petre ISPIRESCU - COPILUL CEL ISTET	129
Petre ISPIRESCU - JUDECATA VULPII	133
LUPUL CA REGE, VULPEA - MINISTRUL SĂU	136
FILOZOFUL	137
Eugen JIANU - PUIUL DE VULPE ȘI ISPRĂVILE SALE	138
AI. MITRU - BANUL MUNCIT	143
CUM A ÎNVĂȚAT FATA CEA LENEȘĂ SĂ MUNCEASCĂ - Poveste populară maghiară	146
George TOPÎRCEANU - ACCELERATUL	148
George TOPÎRCEANU - BALADA UNUI GREIER MIC	149
George TOPÎRCEANU - LA VÂNĂTOARE	149
George TOPÎRCEANU - CUM AM DEVENIT IEȘEAN?	150
George COȘBUC - VESTITORII PRIMĂVERII	152
Igor AKIMUȘKIN - CASTORUL	152
DEȘTEPTUL	153
George COȘBUC - POVESTEA GÂȘTELOR	154
EXERCIȚII ȘI JOCURI	154
Ana BLANDIANA - ÎNTR-O ZI PE CÂND LUCRAM	157
Ana BLANDIANA - SUBCHIRIAȘII	157
Petre ISPIRESCU - ȚAPUL ȘI ȘARPELE	158
Evgheni CEARUȘIN - COȚOFANA	159
Elena FARAGO - CĂȚELUȘUL ȘCHIOP	161
Elena FARAGO - ȘIREATA	162
Gheorghe AVGARSKI - PĂȚANIILE LUI URSULICĂ	162
PASĂREA ÎN CUIBUL EI PIERE!	165
Constantin CUBLEȘAN - CU TRENUL	167
Frații GRIMM - ALBĂ-CA-ZĂPADA	168
GÁRDONYI Géza - STELELE DIN EGER	177
D. N. MAMIN SIBIRIAK - GULERAȘ - CENUȘIU	179
Radu GYR - CALENDARUL MEU	186
Frații GRIMM - CROITORAȘUL CEL VITEAZ	187
Frații GRIMM - Hânsel și Gretel	197
Viorel HORJ - MAI	206
H. Cr. ANDERSEN - DEGETICA	206
EXERCIȚII ȘI JOCURI	215
GLUME	216

CLASA A IV-A 218

George COȘBUC - NUNTA ÎN CODRU	218
EXERCIȚII ȘI JOCURI	221
St. O. IOSIF - CÂNTEC SFÂNT	222
Anton PANN - POVESTEA VORBII	222
Paulina POPA - ÎNVĂȚĂ-MĂ ÎISUSE	223
Paulina POPA - SE-APROPIE CRĂCIUNUL	223
Paulina POPA - PĂDUREA COSÂNZENEI	224
Mihail SADOVEANU - DUMBRAVA MINUNATĂ	226
DUDUIA LIZUCA GĂSEȘTE GAZDĂ BUNĂ ÎN LIVADĂ	226
AICI SE ARATĂ CINE SUNT PRICHINDEII	228
Radu GYR - LUMINIȚĂ	231
Frații GRIMM - CENUȘĂREASA	232
MOȘTENIREA	239

EXERCIȚII ȘI JOCURI	240
Irina STOICA - ȘTIȚI CĂ	242
CALENDARUL SĂRBĂTORILOR ONOMASTICE	243
Rudyard KIPLING - CĂRȚILE JUNGLEI. Frații lui Mowgly	243
Mihail SADOVEANU - IANOS NĂZDRĂVAN	261
SFATURI PRACTICE PENTRU PREPARAREA ANUMITOR MÂNCĂRURI	266
PRINȚUL DIN LALEA - Poveste populară maghiară	266
Elena FARAGO - DE SPUS LA JOCUL „DE-A ASCUNSUL”	268
REGELE MATEI ȘI CIZMARUL	268
EXERCIȚII ȘI JOCURI	269
Mihail SADOVEANU - UN OM NECĂJIT	272
Viorel HORJ - FEBRUARIE	275
Mihail SADOVEANU - LA MESTECĂNEI	276
CALENDARUL POPULAR AL ANULUI	282
Alexandr GUEN - UNDE SE ASCUNDE TIMPUL	282
BODI CEL FĂRĂ FRICĂ - Poveste populară maghiară	283
Edmondo de AMICIS - CUORE	285
O FAPTĂ GENEROASĂ	285
ZIUA MORȚILOR	286
BIBLIOTECA LUI STARDI	287
IULIE. CEA DIN URMĂ PAGINĂ A MAMEI MELE	288
Mircea ELIADE - ÎNCERCAREA LABIRINTULUI	289
Oana HANGANU - Viața la țară: muncă fără vacanță chiar și pentru copii	291
Petre ISPIRESCU - PRĂSLEA CEL VOINIC ȘI MERELE DE AUR	292
BAL MASCAT	302
Jaroslav RUDNIAŃSKI - SOMNUL	302
Ernest Seton THOMPSON - VULPEA DIN SPRINGFIELD	305
Anton PANN - HAINA MAI MULT E PRIVITĂ DECÂT PERSOANA CINSTITĂ	320
Anton PANN - CÂTEODATĂ ÎN LUME SUNT PRIMITE ȘI GLUME	321
GLUME	321
Raymond QUENEAU - O POVESTE PE MĂSURA VOASTRĂ	322
Selma LAGERLÖF - MINUNATA CĂLĂTORIE A LUI NILS HOLGERSSON PRIN SUECIA	324
Radu GYR - VEDETĂ DE CINEMA	337
Victor DUȚĂ - Istoricul descoperirii hieroglifelor	339
CHEIA UNOR EXERCIȚII	340

CLASA I

Vasile ALECSANDRI

PRIMĂVARA

A trecut iarna geroasă,
Câmpul iată-l înverzit!
Rândunica cea voioasă
La noi iarăși a venit.

Dintr-o creangă-n alta zboară
Sturzul galben aurit;
Salutare, primăvară!
Timp frumos, bine-ai venit!

RIDICHEA

A sădit moșul o ridiche și a zis:

- Crești, crești, ridiche, să crești mândră și vânjoasă!

Și ridichea crescă mândră, vânjoasă, mare, mare de tot.

Ș-a dus moșul să smulgă ridichea: trage el ce trage, dar s-o smulgă nu poate.

A chemat-o moșul pe babă.

Baba trage de moș

Moșul – de ridiche.

Și trag ei, tot trag, dar s-o smulgă nu pot.

A chemat-o baba pe nepoțică.

Nepoțica trage de bunică,

Baba trage de moș,

Moșul – de ridiche.

Și trag ei, tot trag, dar s-o smulgă nu pot.

L-a chemat nepoțica pe Azorică.

Azorică trage de nepoțică,

Nepoțica de bunică.

Baba trage de moș,

Moșul – de ridiche.

Și trag ei, tot trag, dar s-o smulgă nu pot.

A chemat-o Azorică pe pisică-
 Pisica trage de Azorică,
 Azorică de nepoțică,
 Nepoțica de bunică,
 Baba trage de moș,
 Moșul – de ridiche.
 Și trag ei, tot trag, dar s-o smulgă nu pot.
 L-a chemat pisica pe șoricelul cel mititel.
 Șoricelul trage de pisică,
 Pisica de Azorică,
 Azorică de nepoțică,
 Nepoțica de bunică,
 Baba trage de moș,
 Moșul – de ridiche.
 Și trag cu toții laolaltă și smulg ridichea toată.

Paulina POPA

CÂNTEC PENRU MAMA

Cerurile ca o floare
 S-au deschis ca să coboare
 Ghiocei peste vâlcea,
 Mamă, azi de ziua ta!

 Toporașul, voinicește,
 Numai pentru tine crește.
 Pentru tine, viorea
 Și-un cer proaspăt, mama mea!

În grădina cu zambile,
 Cântec vesel pentru tine
 Și-n ogradă lângă nuc,
 Ghiocei veseli aduc!

Cântec vesel, mamă bună,
 Cânt și eu azi împreună
 Cu toți mieii din câmpii
 Și cu ceilalți, mulți, copii!

Ion PAS

PUIȘORUL ȘI VULPEA

Stai cuminte acum, și-o să-ți spună bunica o poveste cu un
 pui de găină, care a fost neascultător. Puișorul voia să se ducă

în crâng, măcar că i-a spus mama, de multe ori, să nu plece din curte, să nu se ducă-n crâng, căci acolo e vulpea nemiloasă. De vulpe se tem și ratele, și găștele, și găinile, ba chiar și cocoșii.

Dar puiul n-a vrut să țină seama de sfaturile mamei și a pornit legănându-se pe picioare, haihui, ca un copil care nu e cuminte.

„Hei, și cine e vulpea? se gândea pușorul. Să poftească să-mi iasă înainte, că eu, haț, îi scot ochii cu ciocul!”

Deodată se opri. Dintr-un tufiș dădu buzna o lighioană. Vulpea! Da, da, chiar ea... Vai, puiul o să moară! De ce n-a ascultat-o pe maică-sa?

Dar iată că vulpea n-are gânduri vrăjmașe. Nu îl sugrumă. Nu îl mănâncă.

Vulpea îl privește domol, ca o bunicuță bătrână, și-i spune:

- Te-ai speriat, micuțule? Fii pe pace. Nu-ți fac nimic. Au născocit despre mine gurile rele multe neadevăruri. Eu nu mănânc pe nimeni. Din contră, vă iubesc pe voi, găinușelor, cocoșeilor, păsărelelor. Uite, ca să vezi cât sunt de milostivă, îți spun că nu eu, ci vulpoiul roșcat, care-i vecinul meu, vă dușmănește. Chiar în noaptea asta vrea să vină la voi, să vă mănânce. Spune-mi unde sunt frații tăi să-i vestesc de cu vreme.

Și vulpea n-a avut nevoie să vorbească mai multe, căci pușorul cel neastâmpărat și prostuț o crezu pe cuvânt, ba chiar se înduioșă de atâta bunătate.

Vrei să știi ce-a mai făcut? A fost prăpăd și jale. Pușorul a dus-o pe vulpe în bătătură, i-a arătat cum se deschide ușa, unde sunt răuștele, găștele, găinușele și cocoșeii, iar vulpea, lacomă și fățarnică, a gătit toate făpturile din ogradă, și pe urmă l-a mâncat și pe el...

(Povestiri vechi și noi, Editura Tineretului, București, 1966)

DUPĂ FAPTĂ ȘI RĂSPLATĂ

Nicușor n-a avut altceva mai bun de făcut decât să se uite în oglinda atârnată-n perete. Nicușor e un băiat de patru anișori numai, și este cam zburdalnic.

Astăzi, când mama era ocupată cu treburile casei, copilul s-a urcat pe un scaun și, poftim, se minunează de chipu-i bucălat.

Închide ochiișorii, clipește, se bucură. Oh, ce bună e oglinda aceasta!

Dar deodată – ce-i vine? (v-am spus doar că Nicușor e un copil zburdalnic). Băiatul scoate limba și. Firește, oglinda îl arată urât. Cum, se strâmbă la el? Își bate joc de el?

Nicușor se încruntă la ea. Oglinda îl arată și mai urât.

Nicușor amenință cu pumnul: „Îți arăt eu!” Dar și oglinda îi face împotrivă, spunându-i: „Îți arăt eu!”

Atunci copilășul dă un pumn în oglindă. Oglinda nu s-a spart căci era groasă. Însă băitul a căzut de pe scaun. Îl doare pumnul, s-a jupuit la nas.

Vine mama și află din cuvintele copilului înecat în plâns, ce anume s-a întâmplat. Mama zâmbește, îl mângâie, îl sărută pe frunte:

- Nu-i de vină oglinda. Tu ești de vină. Te-a arătat așa precum erai; frumos, când te-ai uitat frumos la dânsa, bun, când ai fost bun, și rău, când ai fost rău.

(*Povestiri vechi și noi*, Editura Tineretului, București, 1966)

Mircea POP

UN NAS DE CIOCOLATĂ

A fost odată un copil, căruia i se tot așeza o muscă pe nas. Pentru că nasul era mereu mânjit:

- Ba cu pară mălăiață. Musca a gustat, a mâncat, apoi a zburat, și iarăși a venit pe nasul lui.

Ba cu dulceață. Musca a mâncat, s-a ospătat și iar s-a întors pe nas.

Ba cu înghețată, ciocolată, citronadă, suc de mere, suc de pere, batoane, bomboane și sirop de ananas.

Musca – tot pe nas. Și musca-l pișca, și nasu-i creștea.

Și-atunci, a scos din buzunăraș o batistă mică și curată, și, de cum a folosit-o, musca a plecat, supărată. Dar, supărată foc!

Iar nasul i-a descrescut la loc.

(*Dacă iepurașul n-ar fi adormit*. Ilustrații de Done Stan, Editura Ion Creangă, București, 1987)

Elena FARAGO

PUII MAMEI, PUI, PUI, PUI

Are cloșca șapte pui:
Cinci peștriți, unul bălțat,
Numai unul e moțat
Și curat și încălțat.

- Spune, puiule, și mie
De ce-ți face numai ție
Mama ta ciorapi și ghete,
Și îți leagă moț în plete?

Oare frățiorii tăi
Sunt așa de proști și răi,
Sau că poate mama ta
O fi leneșă, ori rea?

Că de-i cheamă, fug pe-afară,
Și de-i prinde, plâng și zbiară,
Și de-aceea-s nespălați
Și desculți și nemoțați.

Spune puiul: - Mama mea
Nu-i nici leneșă, nici rea,
Dar e tristă, vai de ea,
Căci îi fac rușine multă
Frații mei și n-o ascultă,

Dar eu stau cu mama mea
Și mi-i drag s-ascult de ea;
Și de-aceea sunt moțat,
Că-s cuminte și curat.

CĂSUȚA DIN OALA DE LUT

Un țăran mergea la târg cu căruța plină de oale și ulcele, dar pe drum pierdu o oală.

Veni în zbor musca Zumzăilă și întrebă:

- A cui e căsuța asta? Cine șade în ulcică?

Văzu că nu-i nimeni, intră în ulcică și rămase să locuiască acolo.

Sosi în zbor țânțarul Bâzăilă și întrebă:

- A cui e căsuța asta? Cine șade în ulcică?

- Eu, musca Zumzăilă. Dar tu cine ești?

- Eu sunt țânțarul Bâzăilă.

- Hai, vino să ședem laolaltă.

Și de atunci au locuit împreună amândoi.

Veni în fugă șoricelul Ronțăilă-roade-tot și întrebă:

- A cui e căsuța asta? Cine șade în ulcică?

- Eu, musca Zumzăilă.

- Eu, țânțarul Bâzăilă. Dar tu cine ești ?

- Eu sunt șoricelul Ronțăilă-roade-tot.

- Vino să locuiești la noi!

Și de atunci au locuit împreună toți trei.

Veni topăind broscuța Oac-oac și întrebă:

- A cui e căsuța asta? Cine șade în ulcică?

- Eu, musca Zumzăilă.

- Eu, țânțarul Bâzăilă.

- Eu, șoricelul Ronțăilă-roade-tot. Dar tu cine ești?

- Eu sunt broscuța Oac-oac-vară-c-un brotac.

- Vino să locuiești la noi!

Și de atunci au locuit împreună toți patru.

Veni în fugă iepurașul și întrebă:

- A cui e căsuța asta? Cine șade în ulcică?

- Eu, musca Zumzăilă.

- Eu, țânțarul Bâzâilă.

- Eu, șoricelul Ronțăilă.

- Eu, broscuța Oac-oac-vară-c-un brotac. Dar tu cine ești?

- Eu sunt iepurașul Labe-strâmbe-face-tumbe.

- Vino să locuiești la noi.

Și de atunci au locuit împreună toți cinci.

Veni pe acolo vulpea și întrebă:

- A cui e căsuța asta? Cine șade în ulcică?

- Eu, musca Zumzâilă.

- Eu, țânțarul Bâzâilă.

- Eu, șoricelul Ronțăilă.

- Eu, broscuța Oac-oac.

- Eu, iepurașul Labe-strâmbe-face-tumbe. Dar tu cine ești?

- Eu sunt vulpea Vorbă-dulce-mult-aduce.

- Vino să locuiești cu noi.

Și de atunci au locuit împreună toți șase.

Veni în fugă lupul.

- A cui e căsuța asta? Cine șade în ulcică?

- Eu, musca Zumzâilă.

- Eu, țânțarul Bâzâilă.

- Eu, șoricelul Ronțăilă.

- Eu, broscuța Oac-oac.

- Eu, iepurașul Labe-strâmbe.

- Eu, vulpea Vorbă-dulce-mult-aduce. Dar tu cine ești?

- Eu sunt lupul Pradă-tot.

- Vino să locuiești cu noi.

Și de atunci au locuit împreună toți șapte, fără neazuri,

Veni ursul și bătu la ușă:

- A cui e căsuța asta? Cine șade în ulcică?

- Eu, musca Zumzâilă.

- Eu, țânțarul Bâzâilă.

- Eu, șoricelul Ronțăilă.

- Eu, broscuța Oac-oac.

- Eu, iepurașul Labe-strâmbe.

- Eu, vulpea Vorbă-dulce.

- Eu, lupul Pradă-tot. Dar tu cine ești?

- Eu am să vă izgonesc.

Ursul se așează pe ulcică, ulcica se sparge și toți locatarii
însălmântați se împrăștiară.

Țăranul s-a dus în pădure să semene ridichi.

A arat și a lucrat pământul. Dar iată că a venit la el ursul:

- Măi, țărane, am să te dobor!

- Nu mă doborî, Moș Martin, mai bine hai să semănăm împreună ridichi! Eu o să iau numai rădăcinile, iar ție o să-ți dau tulpinile.

- Așa să fie, a spus ursul. Însă dacă mă înșeli, să nu mai vii în pădure la mine.

Zicând asta, ursul a plecat în luminiș.

Ridichile au crescut mari, vânjoase. Toamna țăranul a venit să culeagă ridichile. Ursul a ieșit și el în luminiș.

- Măi, țărane, hai să împărțim recolta și să-mi dai partea mea!

- Bine, Moș Martin, hai să împărțim. Ție – vârfurile, mie – rădăcinile.

Țăranul i-a dat ursului toate frunzele, iar ridichile le-a pus în căruță și s-a dus să le vândă. Deodată îi apărură în cale ursul:

- Încotro, moșule?

- Mă duc, Moș Martin, la oraș să vând ridichile.

- Ia dă să încerc ce fel de ridichi ai.

Țăranul îi dădu o ridiche. Ursul o mâncă și începu să urle:

- Ei, moșule, m-ai înșelat! Ridichile tale sunt gustoase. De-acum încolo să nu mai vii la mine în pădure după lemne, că-ți frâng oasele.

În anul următor, țăranul a semănat secară în același loc. S-a dus să secere, dar ursul îl aștepta:

- De data asta, moșule, nu mă mai duci. Dă-mi partea mea!

Țăranul zise:

- Fie. Ia, Moș Martine, rădăcinile, iar eu o să-mi iau numai vârfurile.

Au cules secara. Țăranul i-a dat ursului rădăcinile, iar paiele și spicele le-a pus în căruță și le-a dus acasă. Moș Martin și-a bătut capul ce să facă cu rădăcinile, însă totul a fost în zadar. S-a supărat ursul pe țăran și de atunci dăinuie vrajba dintre ei.

Lev Tolstoi

VULPEA ȘI COCORUL

Vulpea și cocorul au legat prietenie.

Într-o zi, vulpea s-a gândit să-l invite pe cocor la ea acasă:

- Vino, cumetre dragă, vino că vreau să te ospătez.

Așa că s-a dus cocorul în vizită. Vulpea pregătise o fiertură de griș și a servit-o la masă într-o farfurie întinsă, îmbiindu-l pe cocor.

- Mănâncă, cumetre dragă, eu însămi am pregătit-o.

Cocorul poc-poc! ciugulea cu ciocul din farfurie, dar nu era chip să apuce ceva.

Vulpea, însă, lîngea cu ușurință din farfurie, așa că mîncă tot. Termină fiertura și zise:

- Nu-ți fie cu supărare, cumetre. Nu mai am cu ce să te îmbii.

- Îți mulțumesc, cumătră, și pentru atît, răspunse cocorul. Vino și tu la mine în vizită.

A doua zi vulpea s-a dus la cocor, iar acesta preparase o zeamă de pește; a pus-o într-un urcior cu gâtul lung și a adus-o la masă spunînd:

- Mănâncă, cumătră dragă. E-adevărat că nu am altceva cu ce să te ospătez.

Vulpea începu să se învâртеască în jurul vasului: merse încocoace și încolo, lînsă vasul, îl mirosi, nu putea nicicum să-l apuce, îi dădea târcoale în zadar: nu putea să-și vîre botul în urcior.

Iar cocorul ciuguli și tot ciuguli, pînă nu mai rămase nimic.

- Să nu-ți fie cu supărare, cumătră! Nu mai am cu ce să te îmbii.

Vulpea a înghițit păcăleala. Crezuse c-o să se îndestuleze pentru toată săptămîna, dar plecă acasă cu buzele umflate. La așa faptă, așa răsplată! Și de atunci s-a stricat prietenia dintre vulpe și cocor.

(*Furnica și porumbița*. În românește de Mihail Calmăcu, Editura Raduga, Moscova – Editura Ion Creangă, București, 1987)

EXERCITII ȘI JOCURI

1. Așezați în ordine următoarele cuvinte care numesc mijloace de transport, în funcție de viteza acestora de deplasare: de la cel mai încet la cel mai rapid.

vapor, bicicletă, rachetă, autobuz

2. Așezați numele animalelor următoare, pornind de la animalul care se deplasează cel mai încet.

iepure, ghepard, melc, arici

3. Ordonați cuvintele următoare, în funcție de mărimea obiectelor pe care le numesc.

nucă (nu de cocos), dovleac, alună, măr

4. Numiți, pe rînd, cîte trei obiecte de următoarele culori: galbenă, albă, albastră, verde, roșie.

5. Completați spațiile punctate cu cuvintele potrivite

(fragment din povestea *Găinușa cea moțată* de Călin Gruia).

Cocoșelul și găinușa ... pe dată. Acul-de-Cusut așezându-se

mai lângă ... : pace. Pesemne îl dorea urechea de care-l trăsesse
 ... Hângiul veni nu știu după ce în odaia ... Și când se aplecă,
 Acul-de-Cusut îi văzu numaidecât coada ..., și mai văzu cum
 hângiul ... la cei ce dormeau.

croitorul, adormiră, trage cu ochiul, ușă, lor, de vulpoi

6. Același enunț.

Fragmentul este din *Dumbrava minunată* de Mihail Sadoveanu.

Bătrânelul se opri și duduia Lizuca ... în juru-i. Văzu cum
 toate jivinele și ... s-au întors cu ochii lucind către ... și înțelese
 că toate ... de la dânsa Și se bucură Observă apoi că
 bursucul ... cu botul pe labe, cuminte și blând, sclipind ... din
 ochii ... de jărat.

*păsările, așteptau, o poveste, nespus, privi, domniță, lui, se
 așezase, din când în când*

7. Puneți în locul spațiilor punctate cuvintele potrivite, alegân- du-le din listele care vi se oferă mai jos.

Fragmentul este din *Ciripel cel lacom*, de Luiza Vlădescu.

Iarna e tare ... De câteva zile s-a stârnit o ... cumplită. Bietele
 vrăbii nici grai nu mai au ..., țopăie prin ... întărită, se strâng una
 într-alta, se-nfoiesc în pene, ..., dar ...

caldă	ușoară	grea
viforniță	plăoie	grindină
să joace	să adune	să ciripească
câmpia	zăpada	pădurea
să se joace	să se dezmoștească	să se bucure
e bine	e repede	degeaba

8. Același enunț.

Fragmentul este din *Nuielușa de alun*, de Călin Gruia.

Într-o zi, după ce Sprinteioara își termină treburile prin casă,
 porni cu Mugurel prin pădure ... ciuperci. Și cum mergeau ei, se
 afundau tot mai mult; uitându-se ..., numai iată că ... o ciupercă
 mare și fumoasă. Dar când să se aplece ..., n-o mai găsiră ...

să culeagă	să vândă	să audă
în curte	în grădină	pe sub copaci
zăresc	pășesc	desfac
s-o deschidă	s-o rupă	s-o prindă
ici și colo	de jur împrejur	acolo

9. Dacă așezați enunțurile în ordine, veți obține începutul poveștii *Ciripel cel lacom*.

a. Cum una dintre vrăbii afla ceva de mâncare, odată striga:

b. Ciripel e un vrăbii rotofei, zburlit și lacom.

c. „Cip, cip. Veniți, frați și surori, c-am găsit de mâncare”.

d. Cât e ziuica de mare, stolul de vrăbii, în care trăiește Ciripel, se împrăștie pe drum, prin ogrăzi, după hrană.

10. Dacă veți citi tot din patru în patru cuvinte (începând cu primul), veți afla cum va fi timpul în cursul zilei de azi.

Pentru, la, spre, cine, azi, când, vorbește, dacă, se, mie, unele, ceva, anunță, spune, scrie, plimbă, o, zăpadă, cuvinte, amândoi, vreme, veche, harnică, aici, frumoasă

11. Completați proverbele:

Apa ..., pietrele rămân.

Ziua bună se cunoaște de ...

Buturuga ... răstoarnă carul mare.

Pisica blândă ... rău.

Cine se scoală de dimineață ...

12. Strofele din poezia *Chipul cifrelor* de Alexandru Șahighian au fost amestecate. Doar primele două strofe se prezintă cum trebuie. Celelalte strofe s-au amestecat, așa că va trebui să căutați pentru fiecare strofă cifra care i se potrivește (de la 3 la 10).

1 parcă e un băț
Șugubăț.
Poartă chipiul tras,
Cu cozorocul pe nas.

2 se-ndoaie ușor
Pe picior,
Gâtul, vezi, e cam așa
Cum îl are lebăda

scaun ar părea,
Cu spătarul în podea
Și picioarele în sus.
Oare cine-așa l-a pus?

un cârlig să fie?
Cine știe?
Este greu de-asemuit.
Dar e ... negreșit.

vă trimite vestea
Că s-a încheiat povestea
Și-a semnat, precum îmi pare:
Un băț c-un covrig la spinare.

parc-ar fi o coasă.
Nu vă temeți, nu-i tăioasă.
Are coada lungă,
Să-i ajungă.

se pare că mă-nșel,
E o seceră de-oțel.
Dar, deși unealta-i nouă,
Coada ei e frântă-n două.

e un melc rotit,
În căsuță răsucit.
Parcă-ar vrea să se răstoarne
Și să scoată-n grabă coarne.

e-așa ca un colac
Cu miere, cu mac.
Nu-l mâncați,
Că vă-nșelați.

a fost un ineluș
Pe deget învârteluș.
Meșterul l-a rupt în două
Să-i dea folosință nouă.